

INFORMACJA PRASOWA

Jakie będą skutki odejścia od węgla brunatnego w Polsce i w regionie?

Coraz więcej mówi się w Polsce o odejściu od węgla, a pandemia koronawirusa przyspieszyła te dyskusje. Forum Energii w najnowszym opracowaniu policzyło jakie będą koszty pożegnania z węglem brunatnym w Polsce, ile emisji CO₂ można zredukować do 2030 r. oraz jak zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii. W analizach uwzględniono nie tylko Polskę, ale również Niemcy i Czechy – to właśnie w tych trzech krajach zużywa się najwięcej w UE tego najbardziej emisyjnego paliwa. Systemy energetyczne krajów są ze sobą silnie połączone. Dlatego przy planowaniu tak dużych zmian priorytetem jest utrzymanie bezpieczeństwa dostaw i zapewnienie sprawiedliwej oraz racjonalnej kosztowo transformacji.

W ostatnich pięciu latach krajobraz w energetyce zmienił się bardziej niż w ciągu minionych pięciu dekad. U podstaw tych zmian leży z jednej strony dążenie do redukcji emisji CO₂, a z drugiej potrzeba wymiany jednostek wytwórczych, które są coraz starsze. Dlatego dyskusje o stopniowym wycofaniu się z węgla brunatnego przyspieszają. W trójkącie węglowym – Niemczech, w Polsce i Czechach każdy ma inny punkt startowy. Niemcy wypracowali kompromis w Komisji Węglowej, ale pożegnanie z węglem będzie długie, ma nastąpić do 2038 r. W Czechach działa podobna komisja, która do końca roku ma ustalić termin odejścia od węgla. Natomiast w Polsce, mimo że węgiel zaczyna być problemem, nie do końca wiemy co z nim zrobić. Jaka powinna być data odejścia od węgla? Jak zmniejszać jego udział w miksie wytwórczym? Czy wyłączyć węgiel gwałtownie czy stopniowo? Czy jeżeli Polska ograniczy spalanie węgla, to Niemcy lub Czechy nie zaczną go wydobywać i spalać więcej? Takie pytania są bardzo często zadawane w stolicach trójkąta węglowego.

Celem analizy *Modernizacja europejskiego trójkąta węgla brunatnego* było sprawdzenie skutków wycofania się z węgla brunatnego, przeprowadzonego równoległe w Polsce, Czechach i Niemczech. Chcieliśmy ocenić, jakie będą konsekwencje dla bezpieczeństwa energetycznego w regionie, jak zmienią się przepływy energii elektrycznej, o ile uda się ograniczyć emisje CO₂ oraz jakie będą koszty transformacji energetyki. - *Zadaliśmy sobie pytanie, czy równoległe odejście od węgla brunatnego w tych trzech krajach jest w ogóle możliwe. Dlaczego sprawdzaliśmy scenariusze wycofań jednocześnie w Polsce, Niemczech i Czechach? – dlatego, że każdy z tych krajów ogląda się na swoich sąsiadów, obawiając się tego, że pozostali nie są tak samo ambitni, albo że w regionie zabraknie prądu – wyjaśnia dr Aleksandra Gawlikowska-Fyk, kierownik projektu Elektroenergetyka w Forum Energii.*

- *Z naszej analizy wynika, że do 2032 r. równoległe pożegnanie z węglem brunatnym nie tylko w Polsce, ale również w Niemczech i Czechach jest realne i racjonalne kosztowo oraz przyniesie blisko 50% redukcji emisji CO₂ z elektroenergetyki w regionie. To proces nieuchronny – mówi dr Joanna Maćkowiak-Pandera z Forum Energii. - Ten projekt może stać się projektem flagowym Europejskiego Zielonego Ładu, symbolem*

dobrej współpracy regionalnej na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, ale potrzebne jest skoordynowane działanie i współpraca Warszawy, Berlina i Pragi. – dodaje Joanna Maćkowiak-Pandera.

Stosowanie węgla brunatnego w polskiej energetyce przewidziano do ok 2035 r., choć nadal jest wiele niewiadomych, np. przyszłość złoża Złoczew. W niepewności są utrzymywani ludzie, regiony, a sytuacja zagraża bezpieczeństwu energetycznemu Polski. Tymczasem ze względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne odchodzenie od węgla przyspiesza. Z raportu Forum Energii wynika, że data 2032 r. jest bezpieczna, ale trzeba zacząć planować budowę nowych mocy.

Jaki jest główny wniosek raportu?

Z analizy wynika, iż zastąpienie elektrowni na węgiel brunatny do 2032 r. źródłami odnawialnymi nie zwiększa kosztów transformacji energetycznej. W przypadku wszystkich trzech krajów trójkąta węglowego łączne koszty systemowe nie wzrosną jeśli szybciej, w porównaniu do scenariusza referencyjnego (czyli ok 2035-2038), zamkniemy elektrownie węglowe. Przy znacznych redukcjach emisji, jakie można osiągnąć, oznacza to, że emisje redukujemy bez dodatkowych obciążeń finansowych.

Co więcej, przyspieszone wycofanie się z węgla brunatnego ogranicza import energii elektrycznej. To szczególnie istotne w Polsce i Czechach, gdzie udział źródeł odnawialnych, które charakteryzują się zerowym kosztem zmiennym, jest relatywnie niski, zmuszając kraje do kupowania tańszej energii od sąsiadów. Zmiana miksu wytwórczego będzie więc mieć istotny wpływ na poziom importu i eksportu energii elektrycznej.

Co należy zrobić?

- Nasza analiza potwierdza, że zbliża się kres węgla brunatnego, a jego rola, nawet w scenariuszu referencyjnym i tak znacznie się zmniejszy. Ale potrzebny jest solidny plan zastąpienia luki w węglu brunatnym. Powinien on stanowić część planów krajowych na rzecz energii i klimatu oraz wkład w realizację zwiększonego celu UE na rok 2030. Zdolności wytwórcze powinny zostać zastąpione w jak największym stopniu przez źródła odnawialne – podkreśla dr Joanna Maćkowiak-Pandera, prezes Forum Energii.

Plan odchodzenia od węgla brunatnego powinien się opierać na kilku filarach:

1. Strategia wycofania się z węgla brunatnego do 2032 r. powinna zostać włączona do **KPEiK** – krajowych planów na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030.
2. Wspólne wycofanie się z węgla brunatnego Polski, Niemiec i Czech może stanowić jeden z **flagowych projektów w ramach Europejskiego Zielonego**. Jeżeli projekt ten zostanie wpisany w oficjalne plany unijne jako istotna kontrybucja do ograniczania emisji gazów cieplarnianych, to powinien mieć możliwość uzyskania dodatkowych funduszy unijnych.
3. **Finansowanie z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji** jest kluczowe dla powodzenia strategii odchodzenia od węgla brunatnego. Dlatego kraje trójkąta węglowego muszą potwierdzić ten kierunek jak najszybciej, tak by wszystkie regiony mogły przygotować swoje plany transformacji i skorzystać ze środków Funduszu.

4. **Należy zaplanować transformację regionów węglowych.** Szczególnie ważny jest **Bełchatów**, który, nie mając planu transformacji, nie kwalifikuje się na razie do unijnego Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.
5. Równoległe wycofanie się z węgla brunatnego wymaga wspólnego **planowania rozwoju sieci przez krajowych operatorów sieci przesyłowej** i koordynacji z ENTSO-E. To właśnie w przypadku elektrowni Bełchatów, która jest w centrum polskiego systemu przesyłowego, konieczne jest zaplanowanie nie tylko tego, czym będą zastąpione moce, ale też tego, co stanie się z sieciami i jak zostaną dostosowane do tak gruntownej transformacji.
6. Konieczne jest **utrzymanie mechanizmów wspierających niskoemisyjne źródła wytwórcze**. Potrzebujemy reformy rynku mocy oraz przedłużenia wsparcia OZE.
7. Rynek energii elektrycznej będzie się zmieniał, ale żeby nowe moce odnawialne mogły w jak największym stopniu zastąpić wycofywany węgiel brunatny, należy przeprowadzić **reformy rynkowe zwiększające elastyczność systemu** i możliwości integracji OZE.
8. Wycofanie się z węgla brunatnego wymaga odpowiedzi na pytanie, **jaka ma być rola gazu w systemach energetycznych przyszłości** – jak dużo tego paliwa może zastąpić węgiel? Już teraz trzeba stworzyć strategię dla gazu w elektroenergetyce i ciepłownictwie i pamiętać o tym, że Unia stawia sobie za cel neutralność klimatyczną w 2050 r. Dlatego wraz ze strategią gazową konieczna jest strategia wodorowa i umożliwienie warunków do rozwoju zielonego wodoru.

Raport *Modernizacja europejskiego trójkąta węgla brunatnego* powstał przy współpracy z think tankiem Agora Energiewende i był konsultowany z ekspertami czeskimi. Modelowanie przeprowadziła firma Aurora Energy Research.

[Modernizacja europejskiego trójkąta węgla brunatnego \(DO POBRANIA\)](#)

Autorzy raportu:

Hanns Koenig, Aurora Energy Research
Kimberly Liu, Aurora Energy Research
Filip Piasecki, Aurora Energy Research
Maren Preuß, Aurora Energy Research

Johannes Maywald, Aurora Energy Research
dr Aleksandra Gawlikowska-Fyk, Forum Energii
dr Joanna Maćkowiak-Pandera, Forum Energii
Philipp Litz, Agora Energiewende

Data publikacji raportu

24 czerwca 2020 roku

Wszystkie analizy i publikacje Forum Energii są nieodpłatnie udostępniane i mogą być powielane pod warunkiem wskazania źródła i autorów.

Kontakt dla mediów:

Klaudia Wojciechowska, Forum Energii, +48 573 378 898, klaudia.wojciechowska@forum-energii.eu